

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1914.

Andra kammaren.

Nr 64.

Söndagen den 16 augusti.

Kl. 7 e. m.

I anledning av förfall för sekreteraren tjänstgjorde undertecknad, jämlikt herr talmannens förordnande, vid protokollet.

§ 1.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 270, med förslag till lag angående befogenhet för pensionsstyrelsen att provisoriskt bevilja sådant understöd, som omförmäles i 33 § i lagen om allmän pensionsförsäkring den 30 juni 1913.

§ 2.

Vidare föredrogs den vid kammarens nästföregående sammanträde väckta, men då bordlagda fråga till vilket utskott herr Ekman motion, nr 267, om riksdagens medgivande till uppskov med vissa extra ordinarie statsutgifter, borde hänvisas; och yttrade därvid:

*Vid remiss
av motionen
nr 267.*

Herr St a a f f: Herr talman! Den nu föreliggande frågan grundar sig på en tvekan, huruvida den av herr Ekman väckta motionen bör hänvisas till statsutskottet eller till äventyrs till ett tillfälligt utskott. Och denna tvekan har återigen sin grund däri, att motionärens yrkande synes fullkomligt strida mot den uppfattning, som denna kammare vid 1912 års riksdag uttalat rörande Kungl. Maj:ts befogenhet att låta anstå med verkställande av en extra ordinarie utgift. Kammaren uttalade nämligen då, att kammaren ansåge, att Kungl. Maj:t ägde en sådan rätt, och vid sådant förhållande måste det anses oriktigt att här yrka, att riksdagen måtte *medgiva*, att extra ordinarie utgifter må av Kungl. Maj:t kunna uppskjutas till en senare tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes. Därmed skall icke vara sagt, och det ville icke heller andra kammaren år 1912 säga,

Andra kammarens protokoll vid senare riksdagen 1914. Nr 64.

Vid remiss
av motionen
nr 267.
(Forts.)

att icke riksdagen har kontrollrätt över huruvida Kungl. Maj:t utövar denna sin formella rätt lämpligt och skäligt eller ej. En sådan kontrollrätt följer ju omedelbart av riksdagens allmänna kontrollrätt över statsstyrelsen och särskilt av 107 § regeringsformen. Men som sagt den formulering, som motionären givit åt sitt yrkande, torde nog strida mot den av andra kammaren intagna ståndpunkten. Vid sådant förhållande skulle man ju kunna anse, att motionen borde hänvisas till ett tillfälligt utskott, vilket skulle ha att handlägga motionen, därest formuleringen varit riktigt gjord, d. v. s. därest den inneburit förslag om anhållan till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t måtte uppmärksamma de synpunkter, som motionären framhållit, och för den skull uppskjuta en del extra ordinarie utgifters verkställande. Men jag kan likväl icke inse, att icke kammaren skulle kunna hänvisa motionen till statsutskottet, då nu motionären givit sitt yrkande en sådan formulering, låt vara att den är oriktig. Kammaren må då av statsutskottet förvänta en sådan handläggning av ärendet, att det, som däri är oriktigt, blir rättat, till dess att frågan skall handläggas av kammaren. Det torde vara så mycket större skäl att förfara på det sättet som första kammaren redan lär ha remitterat motionen till statsutskottet och som ett motsatt förfarande från andra kammarens sida sålunda skulle vålla uppskov och föranleda, att saken hänskötes till konstitutionsutskottet.

På dessa skäl och med dessa förbehåll ber jag, herr talman, att få yrka remiss av motionen till statsutskottet.

Herr Lindman: Herr talman! Med anledning av den debatt, som förekom i går, då frågan om remitterande av denna motion var före, i vilken debatt jag icke hade tillfälle att taga del, ber jag att i stället i dag få göra några erinringar med anledning av vad som i går förekom.

Jag vill endast uttala, att jag för min del naturligtvis har samma åsikt nu som då en liknande fråga förekom år 1912, rörande i vad mån Kungl. Maj:t har rätt att uppskjuta med verkställandet av sådana åtgärder, som bero på anslag. Jag talar då icke om sådana anslag, som tillkommit på grund av riksdagens initiativ, på grund av motioner, vilka anslags användande naturligtvis Kungl. Maj:t har rättighet att uppskjuta, utan om sådana anslag, som tillkommit på grund av sådana Kungl. Maj:ts framställningar till riksdagen, vilka av riksdagen bifallits. Där har jag alltjämt den uppfattningen, att man bör så förfara, att de användas för det ändamål, för vilket de äro avsedda. Skulle mellankommande saker inträffa, nämligen sådana som icke varit förutsedda, som göra, att Konungen icke lämpligen bör eller kan använda anslaget för avsett ändamål utan vill använda det för annat ändamål eller uppskjuta dess användning, så bör Konungen i det fallet på ett eller annat sätt bringa det till riksdagens

kärnedom eller efter anmälan av förhållandet till riksdagen eller efter inhämtande av riksdagens medgivande disponera anslaget på annat sätt än avsett varit.

Beträffande motionen ifråga vill jag icke yttra mig om själva sakförhållandet; det kan man bättre göra, när motionen kommer tillbaka från utskottet. Jag vill endast beträffande frågan om dess remitterande till statsutskottet eller till ett tillfälligt utskott säga, att jag kommit till den slutsatsen, att denna fråga, som ju i alla fall är en fråga av statsfinansiell innebörd, dock lämpligen bör behandlas av statsutskottet, varför jag ber att få instämma i herr Staaffs yrkande om remiss av motionen till statsutskottet.

Vid remiss
av motionen
nr 267.

(Forts.)

Herr Ekman: Herr talman! Jag var i går med kammarens medgivande ledig från riksdagsarbetet och var sålunda icke närvarande vid den debatt, som uppkom med anledning av den här omhandlade motionen.

Jag skall med anledning av vad herr Staaff yttrade icke tillåta mig att vid detta tillfälle uttala något annat än att det vill förefalla mig, som om det skulle vara någon skillnad mellan det av herr Staaff påpekade förhållandet år 1912 och vad motionen här avser. Motionen avser att giva ett mycket omfattande bemyndigande åt Kungl. Maj:t, i syfte att Kungl. Maj:t må kunna uppskjuta utförandet av en del sådana arbeten, som skulle bestridas med extra ordinarie utgifter, detta av den grund att man icke nu kan överskåda, vad den närmaste framtiden bär i sitt sköte. Jag tillåter mig ha den uppfattningen, att det är en avsevärd skillnad mellan denna fråga och den speciella fråga, som avhandlades 1912.

Vad själva formuleringen av motionen beträffar, så är det visst möjligt, att den kunde varit lyckligare vald. Därom vill jag icke nu yttra mig, så mycket mindre — såsom herr Staaff också antydde — statsutskottet är oförhindrat föreslå en lyckligare formulering än den motionären lyckats finna på.

Vidare anfördes ej. Kammaren beslöt att överlämna ifrågavarande motion jämte de inom kammaren nu avgivna yttrandena till statsutskottet.

§ 3.

Herr Rönings *m. fl.* motion, nr 270, som nu föredrogs, remitterades till bankoutskottet.

§ 4.

Härefter föredrogs, men bordlades åter konstitutionsutskottets memorial nr 23 och utlåtanden nr 24—26 samt statsutskottets utlåtanden nr 92 och 93.

§ 5.

Ang. statens
ansvar för
krigsrisk för
fartyg och
last.

Vid nu skedd föredragning av statsutskottets utlåtande, nr 94, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statens övertagande i vissa fall av ansvar för krigsrisk för fartyg och last, anförde

Herr Rydén: Herr talman! I det betänkande, som här föreligger och som fått en ovanligt hastig behandling, förekommer i motiveringen en passus på sidan 4 av följande innehåll:

»Härvid har utskottet velat erinra att de i ärendet tillkallade kommitterade uttalat den uppfattningen att såsom villkor för erhållande av krigsförsäkring borde uppställas förpliktelse för vederbörande redare att på egen risk eller kostnad ansvara för dödsfall eller olycksfall på grund av krigsrisk bland besättningen i samma omfattning, som nu allmänt tillämpade olycksfallsförsäkringar för besättning medgiva rätt till ersättning vid dödsfall och olycksfall på grund av andra i tjänsten förefallande omständigheter. Utskottet förväntar, att av Kungl. Maj:t utfärdas bestämmelser till vinande av det av kommitterade sålunda antydda önskemålet.»

Det här av utskottet citerade yttrandet av de inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga är ju grumligt formulerat, så att det vållat oss inom utskottet rätt mycket svårigheter att kunna forska ut, vad som varit den verkliga meningen och innebörden i detta uttalande. Sedan emellertid en av utskottets medlemmar under hand förhört sig hos en av de sakkunniga, meddelades det i utskottet, att detta yttrande skulle avse att innebära, att de bestämmelser om försäkring, som gällde och som hade tillkommit genom avtal mellan redareföreningen och sjöfolket, skulle tillämpas och att Kungl. Maj:t också skulle skaffa garanti för detta.

Sedermera har emellertid av en på detta område sakkunnig ledamot i första kammaren, herr Lindley, framkastats vissa betänkligheter, som vi helt naturligt icke kunde äga kännedom om inom utskottet vid behandlingen av ärendet, och jag har nu velat begagna tillfället att framföra dessa hans betänkligheter. Han meddelade, att då skeppsredareföreningen för ett antal år sedan upprättade egna utmönstringsbyråer med förbigående av sjömanshusen, som enligt sin instruktion ha skyldighet att förmedla dylika platser, så utlovades även olycksfallsförsäkring till det på redarnes byråer *inregistrerade* sjöfolket. Detta löfte har infriats på sådant sätt, att olycksfallsersättning utbetalas endast då olycka inträffar på något fartyg, som tillhör redareföreningen. Det har likväl många gånger hänt, att sjöfolk, som antagits genom redareföreningens förhyrningskontor och skadats eller förlist, icke fått ut någon ersättning därför, att ifrågavarande fartyg icke tillhört redareföreningen. Redaren kan ju vara ansluten, men har endast anmält en del av de honom tillhöriga fartygen. Då denna försäkring är frivillig, har sjöfolket ingen laglig rätt till ersättning. Under detta år har inträffat, att en redare, som varit ansluten till redareföreningen och vars fartyg förlist, på ett eller annat sätt krånglat sig ifrån sin ersättnings-

plikt beträffande de arbetare, som varit på fartyget anställda. I fortsättningen av sitt till mig avgivna, skriftliga uttalande säger herr Lindley, att även denna försäkring, om den skall riktigt tillämpas, icke är tillräcklig, ty det kan icke sägas, att krigsriskens täckes, om en för livet skadad man skulle få högst 300 kronor per år eller om en efterlevandes familj med många barn skulle få belopp motsvarande den vanliga olycksfallsersättningen. Han ville för sin del uttala den berättigade önskan, att dessa hans betänkligheter, som icke voro av mig och jag tror knappast av någon av mina kamrater inom statsutskottet kända, skulle framföras under överläggningen. Vid detta ärendes avgörande skulle jag alltså vilja uttala den förväntan — och jag tror, att den meningen nog skulle fått understöd inom statsutskottet, ifall dessa förhållanden varit av oss kända — att när det gäller för Kungl. Maj:t att lämna redarne den garanti, som ligger i statens övertagande av krigsriskens, Kungl. Maj:t även måtte tillvarataga sjöfolkets intressen och dess rätt att få försäkring för eventuella olyckor, så att sjömännen försäkras, vare sig deras redare äro anslutna och bundna genom överenskommelse, därigenom att de tillhöra redareföreningen, eller icke.

An g. statens ansvar för krigsrisk för fartyg och last.

(Forts.)

Då man ju icke kan veta, huru det kan ställa sig beträffande de första fartyg, som utgå från engelsk eller svensk hamn, skulle jag vilja uttala den förhoppningen, att Kungl. Maj:t åtminstone för fartyg, som sedermera utgå, må vara i tillfälle att finna en form för att få något större ersättningsbelopp för sjömän, vilka i betraktande av den större risk, som de kunna löpa, måste anses vara därtill berättigade.

Med dessa uttalanden, som jag gjort i förhoppning, att herr finansministern skulle hunnit hit in till denna kammare från den överläggning, som upptagit honom i första kammaren, ber jag för min del, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herrar *Thorsson* och *Eriksson* i Grängesberg instämde häruti.

Herr *Ekman*: Herr talman! Såsom herr Rydén nu uttalat, synes det mig mycket sannolikt, att om statsutskottet ägt kännedom om de förhållanden, som herr Rydén påpekat, statsutskottet säkerligen kraftigt understött det önskemål, som det nu är fråga om. Det är ju å andra sidan icke annat än muntliga uttalanden, som man i detta fall har att stödja sig på med hänsyn till de rådande förhållandena.

Jag ber för min del att få uttala ett fullständigt instämmande i de önskemål, som herr Rydén framfört.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 6.

Föredrogos, men blevo ånyo lagda på bordet bankoutskottets memorial nr 19, lagutskottets utlåtanden nr 26 och 27 samt andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 8.

§ 7.

Slutligen föredrogs särskilda utskottets nr 1 utlåtande, nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglemente för arméns avlöning under krigstjänstgöringstid m. m.; och biföll kamraren därvid utskottets hemställan.

§ 8.

Herr talmannen tillkännagav, att enligt överenskommelse mellan kamrarnas talmän gemensamma voteringar komme att äga rum lördagen den 22 i denna månad angående de voteringspropositioner, som då vore av kamrarna godkända.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *Schotte* under den 17 aug. och

» *Leksell* » 4 dagar fr. o. m. den 18 aug.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 7,25 e. m.

In fidem
Martin Seth.